

התבגרות, בית ומשפחה

חמ"ד של משפחה

קופיות (חקיינות) קדושה

אחד מסימני חג פורים הוא התחפשות. מנהג קדמון להתחפש זכר לאמור במגילה "ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשואיהם". מעבר לכך מוסיף רבי צדוק הכהן מלובלין לבאר ולהעמיק בערך ההתחפשות.

בדרך כלל תחפשות וחיקוי נתפסים בעינינו כמהויות שליליות: אנו רואים בחיקוי עשייה שאינה נובעת מתוך האמת והאותנטיות של החיקין. חשוב לדייק ולומר שיש גם חקיינות חיובית: כאשר האדם מנסה להתעלות למדרגה שהיא מעבר למדרגתו העכשווית, בתחילת דרכו עליו לסגל לעצמו מעשים, דיבורים ומחשבות שאומנם כעת אינם ביטוי מוחלט למדרגתו שלו, אך דרך ה"התחפשות" וה"חקיינות" של המדרגה הגבוהה ממדרגתו, הוא הולך וקונה אט-אט את המדרגה החדשה. ההתחלה היא אכן "תחפשות", אך בתהליך של הפנמה וקניין של המדרגה החדשה, ההתנהגות החדשה הופכת לטבע. זה חלק ממשמעות הציווי שציוותה אותנו התורה "ללכת בכל דרכיו"... נקרא המקום רחום אף אתה היה רחום; הקדוש ברוך הוא נקרא חנון אף אתה היה חנון...; נקרא המקום צדיק אף אתה היה צדיק נקרא המקום חסיד אף אתה היה חסיד... (ספרי דברים, פרשת עקב מט) חקיינות כזו היא חקיינות קדושה. דרכה אנו עולים ומטפסים מדרגה אחרי מדרגה כלפי מעלה וזוכים להידבק בה'.

ברוח זו ומתוך שאיפתנו לחזק את המשפחה בישראל ובחמ"ד שמנו לנו למטרה להוסיף ולהעפיל במעלה העשייה שלנו ולפתח לימוד מובנה והדרגתי בנושא החשוב של חינוך לחיים במשפחה. כדרכנו בחמ"ד, גם לימוד זה יתאפיין בחידוש ובהתחדשות ויהיה כולו ברוח תורת ישראל.

אז מה חדש ביחידה לחינוך לחיים במשפחה במינהל החמ"ד?

התוכנית שחיותם לה – תוכנית בית ספרית לבנים – יצאה לדרך.

אני שמחה לבשר לכם כי בשעה טובה ומוצלחת העלינו לאתר שלנו תוכנית ספירלית חדשה בחינוך לחיים במשפחה. התוכנית מיועדת לבנים בכיתות ז-יב, והיא מבוססת על שתי ערכות לימודיות: המשפחה הדתית – חינוך להתמודדות בעולם משתנה ובית ומשפחה. בתוכנית תמצאו הפניות מדויקות לכל הנושאים בשתי הערכות (כולל ציון מספרי העמודים).

היכנסו לאתר היחידה, התרשמו ושלבו את התכנים בתוכנית הלימודים בבית ספרכם מתוך הבנת צורכי תלמידכם והמוסד שלכם. לתוכנית לחצו כאן:

<http://meyda.education.gov.il/files/hemed/halamish/spiralit.pdf>

בתי ספר שלא קיבלו את הערכות מוזמנים ליצור עימנו קשר ונשתדל לשלוח להם עותקים ככל שהדבר יתאפשר לנו. שימו לב! עותקים אחרונים בהחלט!

יהי רצון שנזכה לברכה, לנחת רוח ולהצלחה בבתינו ובעבודתנו החינוכית.

בברכת פורים לשמחה,
דבורה רוזנברג

מה ביחידה?

היחידה לחינוך לחיים במשפחה, מפעילה אתר שבו תוכלו למצוא מיגון של פעילויות, סדנאות, תכניות ויצירת קשר. בקרו אותנו ב:

האתר לחינוך לחיים במשפחה.

ניתן להזמין השתלמויות, הדרכה בית ספרית, וסדנאות....
לחצו כאן לקבל את שמות המדריכים ומספרי טלפון

השתלמויות חדשות:

***מהתבגרות לזוגיות - עם הרב מרדכי שפייר- לגברים.**

לצפייה בסילבוס והרשמה לחצו כאן.

שיח מקדם עם תלמידים - מדברים על מה שלא מדברים

השתלמות מחוז חיפה לאחר פסח למורים ומחנכים בישיבות ותיכונים

לפרטים רחלי שלו - מחוז חיפה ris@gmail.com

* **עורי צפון** - השתלמות בצפון למחוזות התיישבותי וצפון

לפרטים: **רמה גנזל** מחוז התיישבותי ganzelr@gmail.com

סרטים מומלצים

בפינה זו נמליץ על סרטים שיצרו בוגרי

החמ"ד. במסגרת לימודים במגמות קולנוע, שרבים מהם עוסקים בהתלבטויות, בקשיים ובהתמודדויות של הנערים והנערות בגיל ההתבגרות. סרטים אלו הם פלטפורמה מצויינת לפתיחת הנושא ולדיון בקרב התלמידים.

ללא תקנה – סרט מבית היוצר של ישיבת נווה

שמואל, מחזור לא, תשע"ז. הסרט מספר את סיפורם של זוג חברים – יונתן ומאיר. אביו של מאיר, ראש הישיבה שבה שניהם לומדים, הואשם בכך שהטריד מינית את יונתן. יונתן ואמו מנסים להשיג צדק וצוות ההנהלה מנסה להביא את הסיפור אל"קו הגמ" מהר ככל האפשר. הסרט מציג זווית ייחודית של החברות של יונתן ומאיר ואת הקשיים שהחברים חווים בעקבות המצב המיוחד

כיסא הגלגלים הוא לא מכשול לאהבה – (סרט)

שאינו סרט של בוגר מבוגרי החל"ד). הם נפגשו במחנה קיץ לילדים עם מוגבלויות ומאו הם שומרים על קשר: עדן, חולה במחלת ניוון שרירים, וזיו, מתנדב שהגיע לעזור לילדים. כעת השניים עומדים להינשא ואומרים כי הקשיים לא יפריעו להם להיות יחד. בינתיים הם מנסים להגשים את החלום של עדן – למצוא צימר מוגן שבו יוכלו לבלות את ירח הדבש.

משולחנם של מדריכי היחידה לחינוך לחיים במשפחה

"דגים לא מדברים. פשוט עושים"

חודש אדר, מזלזל דגים, הדגים שפרים ורבים ומביאים מזל טוב! "משנכנס אדר מרבין בשמחה!"
המן הרשע ידע שבז' באדר נפטר משה ושמח שבחודש זה יוכל להשמיד ולכלות את עם ישראל כולו. אך דבר אחר הוא לא ידע: שבחודש זה משה לא רק מת אלא גם נולד!

מה הקשר בין משה רבנו למזל הדגים?
ניתן לומר שהדגים המסמלים את ההמשכיות, את הפרייה והרבייה הבלתי פוסקות מתחת למים – רחוקים מעינם הרעה של בני האדם. כל אלה דומות למעשיו של משה רבנו, שלימד את התורה המשולה למים לעם ישראל, ובמעשהו זה דאג להמשכיותו של העם היהודי לאורך כל הדורות.

ייתכן שאפשר להציע נקודת דמיון נוספת הקשורה לתכונה המיוחדת שניחנו בה הדגים - העשייה השקטה, שאינה מלווה בדיבור.

כידוע, משה רבנו גמגם, ומן הסתם לא דיבר הרבה, ולמרות זאת הפך למנהיג גדול. אומנם בדיבור לא הרבה, אבל לעומת זאת פעל ללא הפוגה לטובת הכלל.

כבר בהיותו תינוק ספג משה רבנו את המחשבות הגדולות הללו על חשיבות העזרה הכללית לעם ישראל מהוריו עמרם ויוכבד, שהחליטו להינשא בשנית למרות גזרתו של פרעה "כל הבן הילוד היאורה תשליכו" ולמרות הסכנה שריחפה על ראשו של מי שיפר את הצו המפורש.

הערכים האלה היו נר לרגליו גם בהמשך חייו כשגדל בבית פרעה ויצא מהארמון ונתקל במקרים שבהם אנשים נהגו בחוסר מוסריות. משה, שהתחנך לדאוג לזולת, לא יכול היה להתעלם ובחר לעשות מעשה. וכך גם אצל בנות יתרו ובמעמד הסנה.

הקו המרכזי השזור בכל מעשיו, לכל אורך הדרך, מורה שהוא חי על פי האידאליים שאליהם התחנך ולא הסתפק בשינונם על פה. משה רבנו פועל בכל רגע בחייו לפי מה שמורים לו צו מצפוני ואמונתו. גם כשזועקים ומתלוננים עליו מתוך ביתו, הוא דבק בדרכו, תוכו ממשיך להיות כברו, והוא אינו רק נאה דורש אלא נאה מקיים ומקדים את הקיום לדרשה.

וממנו אלנו - ההורים והמחנכים: הדיבור על חשיבות לימוד התורה, על הזהירות שחשוב לנקוט בעת שחוצים את הכביש ועל הערך הרב הטמון בקיום המצוות טוב ויפה, אך אם לא נקיים בעצמנו את הדברים הלכה למעשה, יהפוך הדיבור עליהם לחסר ערך.

דמותו של משה הפכה להיות כזאת לא משום ששאף לשמש דוגמה אישית, אלא מפני שרצה להיות אישיות בפני עצמה, ומכוח התנהגותו, נתפס בעיני הכול כדוגמה. כשבונים משפחה, האידאל שצריך לעמוד לנגד עינינו הוא השאיפה להיות טובים ככל שנוכל, לא רק כי אנו הורים ומוטלת עלינו חובה, לא כי אחרים מסתכלים עלינו, אלא כי אנו רוצים בזה באמת. אם זו תהיה דרכנו, מכוח השפעתה גם ילדינו יגדלו להיות אנשים טובים ונפלאים, נאמנים לתורה, למדינה ולערכים.

הילדים בוחנים אותנו ומתבוננים בנו כל הזמן. הם יודעים מתי אנחנו אמיתיים ומתי "מבלפים"...

שנזכה לעשות טוב באמת! הרבה שמחה בלי עין הרע!

הרב אוריאל פישר, מנכ"ל מחוזי מחוז דרום

על תפיסת הנישואין העכשווית / חומר למחשבה (לכיתות יב)

"אל תתחתנו. לא בנישואין דתיים ואפילו לא בנישואין אזרחיים – אל תתחתנו בכלל." את הקריאה הזאת מפנה חברת הכנסת מרב מיכאלי לקהל השומעים, והם מוחאים לה כפיים (ניתן לצפות בהרצאתה ב: [Cancel Marriage: Merav Michaeli at TEDxJaffa](#)). אפשר לחלוק על מיכאלי, ואפשר לראות בקהל מאזיניה קיצונים, אך למעשה היא ממשיגה קו מחשבה מערבי שהולך ומתממש לנגד עינינו: יותר ויותר אנשים בוחרים לחיות את חיי הזוגיות שלהם מבלי להינשא כלל, לא בנישואים דתיים ולא בנישואים אזרחיים. החיים כפרטים מחייבים אותם פחות ונוחים להם יותר.

הרב חיים נבון מביא בספרו (המצוין) "שיעורי בית" את פסיקת בית המשפט העליון בארה"ב שלפיה זוגיות אינה ישות עצמאית אלא חיבור בין שני אינדיבידואלים בלבד; והרב יונתן זקס מציין כי בבריטניה רוב הילדים חיים כיום בבתים שבהם אין זוג הורים - גבר ואישה.

התרבות המערבית רואה בחברה המסורתית חברה הנשרת מאחור, חברה שעדיין לא סיגלה לעצמה את התפיסות המודרניות, שהן והמבנים שתוארו לעיל הם-הם הקדמה והם המייצגים את הכיוון שבו ראוי לצעוד.

התפיסה היהודית של הזוגיות אחרת, והיא יוצקת משמעות וערך במשפחה. "לעולם האדם אינו יחיד", קובע הרב סולובייצ'יק. האדם הוא לעולם חלק מסביבה, מתרבות, מחברה אנושית. טרזן שנקלע לאי בודד הוא סיפור שמצית את הדמיון, אך לא כך בנויה החברה האנושית. הבנה זו שמציג הרב סולובייצ'יק היא הבנה בוגרת. בגיל ההתבגרות, כפי שמתאר הפסיכולוג פיטר בלוס, הנער עובר תהליך של 'ספרציה ואינדיבידואציה'. הוא נפרד מההורים ובונה לעצמו זהות אישית. זהו תהליך הדרגתי שמתרחש לכל אורך גיל ההתבגרות. גיל ההתבגרות הוא תקופה מוגדרת. יש לו התחלה ויש לו סוף. הוא אינו נמשך לנצח. בהגיעו לבגרות, האדם מבין שבסופו של דבר הוא לא באמת בודד, והוא לא באמת נפרד ממשפחתו, מקהילתו, מהחברה ומהתרבות שבה הוא חי. חיי זוגיות ובניית משפחה הם התהליך שמחבר את האדם שוב לסביבתו, והחיבור הזה מסמן את השלמת תהליך ההתבגרות ותחילת החיים כבוגר.

חברות, אהבה, כיף – אלו מונחים של גיל ההתבגרות. גיל ההתבגרות מתאפיין בהתנסות רבה ובהתחייבות מועטה. משפחה, אינטימיות, יציבות – אלו מונחים השייכים לגיל הבגרות, שבו האדם לא רק חולם אלא גם מממש, לא רק מבטיח אלא מתחייב לקיים.

בעיני היהדות השאיפה של החברה המערבית, לחיות בזוגיות מבלי להינשא, היא עמדה ההולמת את גיל הנועורים. היהדות, כפי שקובע הפילוסוף עמנואל לוינס, היא דת של מבוגרים. היהדות היא תפיסה של מחויבות, של הבנה שהאדם צריך לצאת מעצמו לקראת האחר, של חיים שבהם האדם לא מנסה לממש את זכויותיו, אלא מקבל עליו אחריות לקיומו של העולם ולהמשכיות החברה בדמות הדורות הבאים.

נסכם אפוא: שתי תפיסות של זוגיות לפנינו, שתי תפיסות של חיים. כפי שאברהם אבינו עמד מהעבר האחד מול כל העולם האילי שעמד בצד האחר, כך היהדות ממשיכה ועומדת מול העולם המערבי. העולם המערבי קורץ ומבטיח אך אינו מקיים. הוא מציע פרחים אך אינו מניב פירות. כדאי להבהיר הבדל זה ולדון בו לעומק. אשרי האיש שיתקיים בו "נהיה קעץ שתול על פלגי מים אשר פרו יתן בעתו ועלהו לא יבול וכל אשר יעשה יצליח".

הרב אהוד נהיר מנכ"ל מחוזי מחוז מרכז

המילה 'פורנוגרפיה' היא מילה שאנו מעדיפים להימנע מלהשתמש בה, ובוודאי שאנו משתדלים להימנע מלהיתקל בתכנים שהיא מייצגת. אך כפי שמחקרים מראים, וניתן גם לשמוע מהתלמידים עצמם, רמות החשיפה אליהם גבוהות מאוד! לעומת העבר, אז הגעה לחומר פורנוגרפי הייתה אתגר, היום הכול זמין וקל להשגה, וכל שיש לעשות הוא להושיט אצבע, להחליק ולגעת....

במגילת אסתר אחשוורוש קורא לוושתי כדי להראות לכל השרים את יופייה. חז"ל מבארים שאחשוורוש התכוון להראות את יופייה ללא שום מעטה חיצוני אלא כביום היוולדה. חז"ל מבהירים שזו לא הייתה כוונת אחשוורוש לבדו. זו הייתה גם כוונתה של ושת, אבל משמייס כיוונו שהדברים יתפתחו קצת אחרת....

כאשר רואים באישה חפץ שמטרתו לספק את תאוותיו של הגבר, כאשר מנתקים בין אינטימיות ואהבה ליחסי אישות, אזי אנו נתקלים בבעיות הקשות שבהמשך תהיה להם השפעה על חיי זוגיות תקינים ואוהבים. הצפייה בתכנים פורנוגרפיים מעוותת באופן קשה את הבנת מהותם של יחסים נכונים ותקינים בין גבר לאישה בכלל ובין איש לאשתו בפרט. תכנים אלו יוצרים מציאות מעוותת ומושחתת שבבסיסה תאוה וניצול, וכל מטרתה עוררות היצרים המיניים.

איך אנחנו מתמודדים עם כל זה בתוך הכיתה?
אני חושב שבכל נושא שאנו עוסקים בו, חשוב להתמקד בשלוש נקודות:

- א. חוויה/רגש
- ב. מידע
- ג. פרקטיקה

אשתף בפעילות שקיימתי עם תלמידי כיתתי (שני השלבים הראשונים התקיימו באולם):

א. ביקשתי מכולם לעמוד. הנחתי בקצה אחד של האולם דף שעליו כתוב 1, ובקצה האחר - דף שעליו כתוב 30. ביקשתי מהתלמידים להתמקם על הציר לפי מספר הפעמים שלדעתם בני נוער נחשפים לצפייה בתכנים פורנוגרפיים. זה יצר דיון מעניין מאוד.

ב. בשלב זה הקרנתי להם נתונים ששלפתי מהאינטרנט (הנתונים זמניים באתר שנקרא 'מידע אמין על מי').

ג. חזרנו לדיון בכיתה. שאלתי את התלמידים: אילו רגשות עולים בנו בצפייה פורנוגרפיה?
כתבתי על הלוח את מה שנאמר (אכזבה, בושה, סקרנות ועוד). גם זה עורר דיון מרתק, אך יותר מכך, זה גרם לתלמידים להיטיב להבין את מה שקורה להם בעת הצפייה בתכנים אלו וגם בעקבותיה.

ד. הקרנתי סרטון – הסרטון נעשה על ידי חבר'ה צעירים בארה"ב שהחליטו לצאת ולהילחם בפורנוגרפיה. אפשר לבקר אותם באתר www.fightthenewdrug.org

דבר תורה משפחתי מפי הרב מרדכי שפייר
מדריך מחוזי לחינוך לחיים במשפחה, מחוז ירושלים

מה הוא בית?

קשר אמיתי בין אוהבים ואוהבים:

בין כנסת ישראל ובין הקללה, בין איש לאישה, בין הורה לילדיו- אינו תלוי בממון או בכל גורם חיצוני אחר.

כנות וקרבה הן בית!

מתוך פרשת ויקהל!

לקבלת הקובץ, נא ללחוץ כאן...

קשרים במשפחה כדגם מוקטן ליחסי ה' וכנסת ישראל

המשפחה כגוף חי והקשרים המתקיימים בתוכה הם דגם מוקטן, מעין בבואה עוצמתית ומוחשית, למערכת היחסים העמוקה והרב גוונית בין הקללה לעם ישראל.

מתוך פרשת פקודי!

לקבלת הקובץ, נא ללחוץ כאן...

מערכי שיעור וסדנאות

ה. נתתי להם מידע על פורנוגרפיה; על החשיפה ועל הפגיעה שהיא עלולה לגרום. התלמידים היו קשובים מאוד, ובסיום הסדנה אמרו לי שהיה להם חשוב מאוד לשמוע את הדברים.

ו. לסיום, ביקשתי מהם להציע דרכי התמודדות עם התופעה. דומני שכיוון שההתמודדות שלהם שונה משלנו, נכון שהפתרונות יבואו מצידם דווקא. כמו כן, נראה שהשיחה המשותפת מתוך הקשבה של איש לדברי רעהו, נוסכת בהם כוחות מתוך שהם מבינים שאינם לבד במערכה, והם חשים הזדהות עם ביטויי הקושי ומקבלים כוחות להתגבר על הפיתוי הרובץ לפתחם.

שיהיה בהצלחה לכולנו!

ניתן לפנות אליי בשאלות או להתייעצות נוספת

שי shaiyeh@gmail.com

המלצה על ספר / רחלי שלו, מדריכה מחוזית לחינוך לחיים במשפחה, מחוז חיפה

"ברית כרותה לאהבה" מאת אהרון פוגל

הספר "ברית כרותה לאהבה" עוסק באומץ וברגישות בנושא 'שמירת הברית' בקשרי חברות בגיל הנעורים ובהשפעה שלה על חיי הנישואין.

הסיפור כתוב בצורה קולחת ונעימה, והוא מותח ומרגש. הכותב שוזר בעדינות בין האסור למותר, בין המקובל בחברה הדתית למקובל פחות.

עלילת הספר מתארת את המסע שאליו יוצאת שרה הגיבורה בעקבות הודעה שקיבלה באישון ליל. אברהם, בעלה של שרה, אושפז במצב קשה, והוא שרוי בתרדמת במחלקה לטיפול נמרץ. שרה אינה יודעת דבר על אודות האירועים שהובילו אותו למצבו, וגם לקורא הם בגדר תעלומה. במהלך המסע, שנמשך חודשים רבים, שרה מגלה פרטים על עברו של בעלה, על חייהם המשותפים ועל עצמה.

מומלץ לבני נוער ולמבוגרים המבקשים להבין, להזדהות עם חוויית ההתמודדות המתמשכת עם היצר ולצמוח ממנה.

236 עמודים הנקראים בנשימה אחת.

אהרון פוגל – נשוי ואב לשישה, עוסק בחינוך פורמלי ובלתי פורמלי.

קולות מן השטח

ביום שלישי ה' באדר התקיים ביקור מפמ"רים במחוז חיפה. במסגרת יום זה הגיעה דבורה רוזנברג, הממונה על חינוך לחיים במשפחה בחמ"ד לביקור בישיבה התיכונית התנ"כית בזיכרון יעקב ובאולפנת סגולה.

בישיבה צפינו בשיעורו של הר"מ יהודה בר-נר בכיתה יא, שבו עסקו המורה ותלמידיו בשאלות כגון מה היא מיניות? מה הן אהבה והתאהבות?

התלמידים צפו בקטע מתוך המחזמר "כנר על הגג", שבו טוביה שואל את אשתו אם היא אוהבת אותו. לאחר מכן התחלקו התלמידים לקבוצות ללימוד בעזרת דפי מקורות בהנחיית היועץ יהונתן גור, הגב' דבורה רוזנברג והמדריכה המחוזית רחלי שלו. השיח היה פתוח ומעורר. ניכר כי התלמידים מורגלים בשיח מסוג זה, והם אף הדגישו כי הם שמחים שבישיבה נותנים מקום לעיסוק בתחומים אלו ומודים על כך. התלמידים ציינו גם את הרצון שמי שיעסוק בתחומים אלו יהיה המחנך דווקא ולא גורמים חיצוניים.

באולפנת סגולה שמענו על התהליך שעובר הצוות החינוכי ועל התכנים שהוא מנחיל לתלמידות. לאחר השתלמויות והטמעת התכנים, המנהלת הרבנית רוחמה חזות וכמה מן המחנכות בנו תוכנית ספירלית מקיפה המיועדת לבנות מכיתות ז-יב, ללימוד נושאים הקשורים לחינוך לחיים במשפחה ולמיניות בריאה. שמענו על הגישה החינוכית שעומדת בבסיס השינוי שחל אצל המורות ועל הרצון להרחיב את שורות הצוות שיוכשר לעבוד עם התלמידות בתחום זה. וכן התרשמנו מן המשובים החמים מהתלמידות ששמחות ומבקשות מענה בתחומים חשובים אלו.